

CENTRALIZĒTAIS EKSĀMENS VĒSTURĒ
12. KLASEI
 2019
 VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

1. daļa (Maksimālais punktu skaits – 50)

Uzd.nr.	Vērtēšanas kritēriji	Punkti kopā
1.–9.	Par katru pareizu atbildi - 1 punkts.	50

2. daļa (Maksimālais punktu skaits – 50)

Uzd. nr.	Vērtēšanas kritēriji	Punkti	Punkti kopā	
1.	Saprot, par kādu vēstures periodu kopumā ir vēstures avoti. <i>Iespējamās dažādas atbildes. Ja ir gan aprakstošs, gan skaitlisks vērtējums, vērtē vienu.</i>	1	1	
2.	Saprot, kas ir problēma (atšķirībā no "fakta"). <i>Atbilžu varianti var būt dažādi, konkrēti viena problēma no vairākām vai vispārinājums tēmai kopumā.</i>	1	1	
3.	Izprot vēstures periodu un zina tam raksturīgos vēstures jēdzienus. Jēdzienus un to skaidrojumus, kas neatbilst vēstures periodam, nevērtē.		6	
	1 punkts par katru atbilstošu vēstures periodu raksturojošu, tekstā atrastu jēdzienu.	3		
	1 punkts par katru periodam atbilstoša jēdziena skaidrojumu pēc būtības.	3		
4.	Zināšanas un izpratne par totalitāru un demokrātisku pārvaldes sistēmu. Izpratne par to, ka PSRS bija viena komunistiskā partija, kura kontrolēja visas cilvēka dzīves jomas, indivīdam nebija nekādas ietekmes, bet mūsdienu demokrātiskā valstī ir vairākas partijas, ir izvēles brīvība, indivīdam ir iespēja ietekmēt procesus.		2	
	Partijas lomas skaidrojums PSRS.	1		
	Partijas lomas skaidrojums demokrātiskā valstī.	1		
5.	Prasme analizēt vēstures avotus, prasme saskatīt līdzīgo, atšķirīgo, saprast konkrētā dokumenta pausto informāciju un tās vēsturisko kontekstu (prasmes balstītas zināšanās), jēdziena "ideoloģiska frāze" izpratne.		8	
	5.1. Atrasta informācija avotā.	1		
	5.2. Avota vēsturiskā konteksta izpratne (cēlonis).	1		
	5.3. Atrasta informācija avotā.	1		
	5.4. Avota vēsturiskā konteksta izpratne (cēlonis).	1		
	5.5. 1 punkts par katru tipisku padomju ideoloģisku frāzi.	2		
6.	Prasme analizēt statistikas materiālu. Izmantojot savas zināšanas par vēstures periodu, izdarīt pamatotus secinājumus.		6	
	6.1.	1 punkts par katru atbilstošu secinājumu.		2
		Secinājumam atbilstoša cēloņa izpratne.		1
	6.2.	1 punkts par katru atbilstošu secinājumu.		2
Secinājumam atbilstoša cēloņa izpratne.		1		
7.	Prasme atšķirt dažādu avotu informāciju, spēja kritiski izvērtēt atšķirību starp oficiālu (dokuments) un neformālu (laikabiedra atmiņas) avotu, izprast vēsturisko kontekstu.		4	
	7.1.	Oficiāls arguments.		1
		Sadzīvisks arguments.		1
7.2.	1 punkts par katru padomju varas politikas zinātnisku apzīmējumu (<i>propaganda, rusifikācija u.tml.</i>).	2		

8.	Prasme pretstatīt, salīdzināt informācijas avotus, atrast kopīgo, atšķirīgo. Izpratne par simboliem kā ideoloģijas sastāvdaļu. Spēja izprast vēsturiskās situācijas kontekstu un izmaiņu cēloņus. Iespējamās daudzveidīgas atbilžu variācijas.		12	
	8.1.	1 punkts par katru simbolu.		2
		Vēsturiskās situācijas (konteksta) izpratne.		1
	8.2.	1 punkts par katru simbolu.		2
		Vēsturiskās situācijas (konteksta) izpratne.		1
	8.3.	Izpratne par vēsturiskā procesa izmaiņām.		1
1 punkts par katru tekstā sameklētu argumentu.		2		
8.4.	1 punkts par katra vēstures perioda izmaiņu cēloņa izpratni (zināšanas par PSRS politiskajiem līderiem un viņu realizēto politiku, izpratne par vēsturisko kontekstu).		3	
9.	Zināšanas un izpratne par <i>nacionāļkomunistiem</i> un to pausto ideoloģiju.		4	
	1 punkts par katru atbilstošu ierakstu tabulā.			4
10.	Prasme izteikt viedokli un to pamatot. Viedokļi var būt dažādi, bet tiem jāatbilst vēsturiskajam periodam un "personāžam" (nav viena pareizā viedokļa), viedokli vērtē tikai kontekstā ar pamatojumu.		6	
	10.1. –	Par katru vērtējumu ar pamatojumu – 2 punkti.		2*3
	10.3.	Ja pamatojums "emocionāls", bet var nojaust ideju, par viedokli kopā ar pamatojumu – 1 punkts. Ja vērtējums "emocionāls" un bez pamatojuma (labi, slikti u.tml.) – 0 punkti. Ja visās trīs atbildēs pilnīgi identiski vērtējumi un pamatojumi – kopā par uzdevumu 2 punkti.		

3.daļa (Maksimālais punktu skaits – 24)

Uzd. nr.	Vērtēšanas kritēriji	Punkti	Punkti kopā
1.	Zināšanas un izpratne par konkrētam vēstures periodam atbilstošiem vēstures jēdzieniem.	3	6
	1 punkts par katru atbilstošu jēdzienu. Ja izvēlētais jēdziens neatbilst vēsturiskajam periodam, par jēdzienu un skaidrojumu – 0 punktu.		
	1 punkts par katra atbilstoša jēdziena skaidrojumu.		
2.	Zināšanas un izpratne par konkrētam vēstures periodam atbilstošiem faktiem (notikumiem), izpratni par vēstures procesu cēloņsakarībām. <i>Cēloņi un sekas ir tie, kas tieši ietekmējuši vai izraisījuši kādu faktu vai procesu. Tādi, kas tikai hronoloģiski seko laikā, vai arī to saistība ar notikumu ir apšaubāma vai maznozīmīga, nevar tikt uzskatīti par cēloņiem un sekām.</i>	4	6
	1 punkts par katru uzrakstīto tematam atbilstošu vēstures faktu vai personību. Ja vēstures fakts vai personība neattiecas uz izvēlēto tematu – 0 punkti.		
	1 punkts par vienu no tematam atbilstošā uzrakstītā fakta cēloni. 1 punkts par vienu no tematam atbilstošā uzrakstītā fakta sekām.		
3.	Prasme uzrakstīt strukturētu argumentētu pārspriedumu, izteikt viedokli, pamatot to, izmantojot vēstures zināšanas. Skatīt tabulu "3.daļas 3.uzdevuma vērtēšanas kritēriji".	12	12

3. daļas 3. uzdevuma vērtēšanas kritēriji (Maksimālais punktu skaits – 12)

P.	Saturs <i>darba struktūra, izklāsta secīgums, satura atbilstība tēmai</i>	Teorija <i>vēstures procesa cēloņsakarības/kopsakarības</i>	Fakti* <i>atbilstoši tēmai</i>	Jēdzieni <i>atbilstoši tēmai</i>
3	Saturs atbilst izvēlētajai tēmai. Saturs strukturēts: tekstam ir ievads, iztirzājums un secinājumi. Secinājumi izriet no teksta. Ievēroti pareizrakstības normas.	Ir izpratne par vēstures procesa kopsakarībām, cēloņiem, sekām (tas vērojams tekstā).	Fakti ir precīzi: minēti gada skaitļi, gadsimti, vieta. Vēsturiskās personas minētas precīzi. Fakti izmantoti, lai pamatotu savu viedokli.	Vēstures jēdzieni lietoti precīzi, latviskojumi ir adekvāti.
2	Saturs atbilst izvēlētajai tēmai. Saturs izklāstīts secīgi, taču atsevišķas daļas izstrādātas pavirši (ievada daļa neprecīza; secinājumi ir vispārīgi, nekonkrēti). Ievēroti pareizrakstības normas, taču ir dažas neuzmanības vai pārrakstīšanās kļūdas.	Ir vispārīga izpratne par vēstures procesa kopsakarībām, cēloņiem, sekām (tekstā manāmas vēstures procesa kopsakarības/cēloņsakarība).	Faktu lietošanā ir neprecizitātes; notikumu laiks minēts aptuveni, aprakstoši. Piemēram, rakstot par būtiskiem 20.gs. notikumiem, norādīts tikai gadsimts. Vēsturiskās personas minētas precīzi.	Vēstures jēdzienu lietošanā ir neprecizitātes, ir dažas kļūdas, taču teksta jēgu tas būtiski neietekmē.
1	Saturs atbilst izvēlētajās tēmas kādam aspektam. Saturs izklāstīts haotiski, viedoklis nav pamatois. Daudz pareizrakstības kļūdu, taču teksta jēga ir nojaušama. Teksts ir pārāk vispārīgs un nekonkrēts.	Vēstures teorētiskās zināšanas (aptuvenas cēloņsakarības) ir nojaušamas.	Fakti un vēsturiskās personas minētas, taču neprecīzi vai kļūdaini. Piemēram, 1201.gads attiecināts uz 12.gs. Fakti un vēsturiskās personas uz tēmu attiecas nosacīti, aptuveni.	Lietoti daži vēstures jēdzieni; ir neprecizitātes to lietošanā.
0	Teksts ir līdz 1/3 no noteiktā apjoma. Pareizrakstības kļūdas neļauj uztvert saturu.	Nav izpratnes par kopsakarībām/cēloņsakarībām.	Vēstures faktu nav, vai vēstures fakti neattiecas uz tēmu. Vēsturiskās personības nav minētas (ja to nosaka izvēlēta tēma).	Vēstures jēdzieni nav lietoti.

* Vēstures fakts – vēstures avotā (dokumentā) fiksēts notikums, var būt fakts – epizode un fakts – process. 0 kopvērtējumā, ja:

- pārspriedums nav rakstīts;
- ir cilvēka cieņu aizskarošī izteikumi, pārkāpti tolerances principi;
- saturs neatbilst tematam.